

משיילים בשביל ההלכה

- איך אדע מה ללמד בכל חודש?
- יש רק שעתיים שבועיות איך אספיק את כל החומר?
- התלמידים מתלוננים שבחגים לומדים בכל שנה אותו דבר...

בערכה זו נדבר על שיקולי דעת בבניית תכנית עבודה בהלכה

2
ערכת מדייל

חכם שומע פעמיים? על מה נכון להתעכב?

לפניכם עמדות של מורים להלכה. דונו בהן בעזרת השאלות בהמשך

דינה נכנסה לכתה. הפעילה את המחשב והקרינה את המצגת.

"המורה כבר ראינו אותה בשנה שעברה..."
"חכם שומע פעמיים.." שלפה דינה את התשובה השגורה בפיה למקרים מעין אלה...

מטבע הדברים, טוענה דינה, שבשיעורי הלכה נחזור על עצמנו. התלמידים צריכים לרענן את ההלכות.

*

"השנה אני מלמדת בכתה ד את הלכות נטילת ידיים בשחרית. אני תוהה על אילו פרטים להתעכב? כמה שיעורים ללמד במסגרת נושא זה?

נקודות לדיון:

- האם בכל שנה צריכים התלמידים החכמים ללמוד בשיעורי החגים את אותם הדברים? מדוע?
- האם חשוב מאוד לתכנן? אולי נלמד סתם כך..נזרום..
- איך נדע כמה שעות להקדיש לכל נושא?
- איך נתכנן אילו תכנים נפרט ובמה נקצר?

2
ערכת מדייל

סוד התכנון מבט על השנה

**"לו היו נותנים לי 8 שעות לכרות עץ,
הייתי מקדיש 6 מהן להשחזת הגרזן"**

בבואנו "להשחיז את הגרזן" נשאל כמה שאלות:

השאלות הראשונות שנשאל תהיינה:

1. כמה שעות שבועיות יש בבית הספר?
 2. מהם הנושאים העיקריים שצריך ללמד בכתה זו מלבד מעגל השנה? מתי נכון ללמד אותם?
 3. כמה שעות אקדיש לכל נושא בתחום?
 4. מהם נושאי ליבה ומהם נושאי העשרה?
- אפתח לוח שנה וכן את תכנית הלימודים של הכתה ואארגן לי טבלה. בעמודת ההערות אכתוב מה הספקתי ומה לא...

אצור טבלה של תכנון שנתי.

לדוגמא:

התחום:	מעגל השנה	מושגים עיקריים: סליחות, שופר
הנושא:	חודש אלול	לויז': 2 ש"ש ז', ח' אלול
נושאי משנה:	מנהגי חודש אלול	הייתה פעילות והשיעור נדחה.
	הערות:	

2
ערכת מדי"ל

נדגים שיקול דעת...

מה ללמד ומתי

גילה מורה בכתה ג' מתבוננת בתוכנית הלימודים ואומרת: הנושא העיקרי מלבד החגים הוא נושא כשרות. לפי תכנית הלימודים יש להקדיש לנושא זה כ 14 שעות (כך כתוב בתכנית...). נושא ליבה נוסף הוא "בין אדם לחברו" אך נושא זה קצר יותר - 5 שעות ליבה ו3 שעות העשרה (שעות העשרה מסומנות ב#). נראה לי הגיוני שבחשון אתחיל בספרון 'בין אדם לחברו' ואחרי חנוכה אמשיך ב'כשרות'.

דינה מורה בבית ספר אחר טוענת שהיא רוצה להתחיל בנושא "תפילה וברכות" למרות שרוב היחידות בספרון זה הן העשרה בנושא התפילה. לדעתה, בכיתה ג' הן מתחילות ללמוד להתפלל תפילת העמידה, ולכן הלכות אלה חשובות. ובית הספר מקצה שעות נוספות להלכה.

שאלות לדיון:

- איך תמקמו את נושאי הלימוד?
- מהם שיקולי הדעת שלכם?

2
ערכת מדי"ל

מתמקדים במטרה!

- איך באמת נבטיח שלא נחזור על עצמנו?
- איך באמת נבטיח שלא נדלג על פרטים חשובים?
- איך נבטיח שלאחר 6 שנות לימוד כל תלמיד יקבל ידע רחב ומקיף ומתפתח ולא חזרה ודשדוש באותם הנושאים?

נתכנן....ונשאל את עצמנו:

- באילו עוד כיתות מלמדים נושא זה?
- מה מלמדים בכל כיתה?
- מהם נושאי הליבה ומהם נושאי העשרה של הנושא?

2
ערכת מדיל

נדגים פיתוח נושא ספירלי

דיני חנוכה - פיתוח נושא ספירלי

נפתח את תכניות הלימודים של כיתות ג-ו
ונראה:

דיני חנוכה (וכך גם כל החגים...) נלמדים בכל
הכיתות.

כל הדינים מתחלקים לכמה צירים: מקורות
החג, מנהגים ודינים, תפילות וקריאה בתורה
והיבטים ערכיים

בכל הכיתות מלמדים את סיפור חנוכה אבל
בכל כיתה מדיגשים בתכנית היבט ערכי אחר.

למשל: בכתה ג ההיבט הערכי הוא 'גבורה
יהודית' ובכתה ד' ההיבט הערכי הוא הנס
הנסתר והגלוי.

בכל הכיתות מלמדים דינים ומנהגים אבל יש
דינים שמלמדים באופן כללי יותר בכיתות
מסוימות (אקסטנסיבי) ויש דינים שנלמד
באופן אינטנסיבי.

ראו פיתוח ספירלי לדוגמא של הלכות חנוכה
באתר.

נעצור ונסכם

כדי להצליח צריך לתכנן...

בתכנון יש לבדוק ולהפעיל שיקול דעת:

מה צריך ללמד?

מתי נלמד כל נושא?

כמה שעות כל נושא?

באילו כיתות נוספות מלמדים נושא זה?

מהו הדגש בכל כיתה?

2
ערכת מדייל

צידה לדרך...

מהוראותיו של הרב חדקוב ז"ל, מזכירו
הראשי של הרבי:

**מלמד שמגיע לשיעור בזמן, אך לא
הכין היטב את החומר מראש בטוב
טעם - גוזל את זמנם של התלמידים.
שכן הוא אינו שולט בחומר, והתלמידי
דים היו יכולים לקבל הרבה יותר
באותו הזמן, אילו היה מגיע לכיתה
והשיעור שלו מוכן, שאז הייתה כל
דקה מנוצלת ניצול מלא.**

2

ערכת מד"ל

דיני חנוכה בתכנון ספירלי

תכנית הלימוד לחנוכה בכיתה ה'

על פי הספר 'הלכות והליכות' חלק א' פרק יג, סימן קלט-
3 שעות #+1

הנושאים

הסעיפים

המקורות לחג:

מקום הנשים בנס חנוכה
יהודית ואליפורנוס

א-ד

מנהגים ודינים:

במה מדליקים?

ה-יב

מנורת החנוכה הכשרה

כז-כט

כמות הנרות

יג

זמן ההדלקה

לה; לו; מ; מא

אופן ההדלקה:

מקום הנחת הנרות

יט-כו; מב-מו

הדלקה עושה מצווה

ל-לד

סדר ההדלקה

לז-לט

איסור הנאה מנרות חנוכה

מח-נ

תפילות וקריאה בתורה

פרשת הנשיאים בחנוכה

עב; עז

היבטים ערכיים

בירור משמעותו של המושג "אור" פרסום הנס להאיר על פתח ביתו מבחוץ
מוטיב האור בחג החנוכה וביומים

הערה: הנושאים המסומנים ב# הם נושאי העשרה.